

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 1. марта, ове године, Бр. 688. које гласи:

»да се Јанићије Славковић, парох у Петници, родом из Митровице у Старој Србији и поданик турски, по молби својој, прими у српско поданство, заједно са својом женом Даринком и малолетном децом: Драгољубом, Косаром, Урошем и Стеваном, изузетно од § 44. грађанског закона, као досадањи српски заштитеник«.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 13. марта 1902. године ПМ 6.097 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 24. закона о устројству општина и општинских власти, у вези са чланом 68. т. 3. под I истог закона, постављен је:

за председника општине шабачке, Рајко Стојићевић, трговац из Шапца, са платом од четири хиљаде динара годишње.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 20. марта 1902. године, ПМ 6.881 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 25. и 26. закона о устројству општина и општинских власти, решено је:

да се Анта Љотић, председник општине шабачке, разреши од дужности председника исте општине.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 20. марта 1902. године, ПМ 6.879 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Анта Љотић, ванредни секретар прве класе Министарства унутрашњих дела, на основу, §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја, с пенсијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. марта 1902. године ПМ 6.880 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Нашег Министарског Савета, постављени су:

за лекара среза драгачевског, округа рудничког, Др. Неда Нешковић, лекар среза заглавског и тимочког, округа тимочког, по потреби службе, без права на селидбене трошкове;

за лекара среза сврљишког, округа нишког. Др. Душан Стојимировић, лекар среза драгачевског, округа рудничког, по потреби службе, без права на селидбене трошкове;

за лекара среза заглавског и тимочког, округа тимочког, Др. Максим Селаковић, лекар среза сврљишког, округа нишког, по молби;

за лекара среза прокупачког, округа топличког, Др. Хранислав Михаиловић, лекар среза параћинског, округа моравског, по потреби службе;

за лекара среза параћинског, округа моравског, Др. Јосиф Недок, лекар среза азбуковачког, окр. подринског, по молби; и за лекара среза азбуковачког, округа подринског, Др. Душан Јовановић, доктор целокупног лекарства, и бив. пиломац среза неготинског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 22. марта 1902. године, СМ 3.751 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Мијаило Б. Савић, писар прве класе Управе вароши Београда, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 16. марта 1902. године ПМ 6.828 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 1. марта 1902. године Бр. 690. које гласи:

»да се Богдан С. Богдановић, преводник Министарства иностраних дела, родом из Јозефштата, а завичајем из Топуског у Аустро-Угарској и поданик исте државе, по молби својој прими у српско поданство, изузетно од §. 44. грађан. закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства«.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 13. марта 1902. год. ПМ 6.036 у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ПРОСЈАШТВО

Просјачење писмима

3

Кад се говори о просјачењу по великим градовима морају се поменути и просјаци који писма пишу. То су људи који имају образовања и који су у свом животу имали бољих дана али су их лакоумност, леност и пијанство довели до просјачког штапа, и онда се почињу занимати писањем просјачких писама имућним људима. Тим писмима се често прилажу лажни сертификати, који се са највећом вештином фабрикују. Такве су преваре тачно предвиђене у § 300 руског казненог законика и често варалице за то морају ићи у тамницу.

За цело становништво је та врста просјака веома несносна јер најбезобразније упадају у куће и позивају се на различна познанства. А осим тога они тачно познају карактер и положај онога коме се обраћају.

Модерна просјачка индустрија у великим градовима ради се на основу формалних просјачких планова и постоје књиге за адресе и обавештења за просјаче у свима великим градовима Европе и Америке, а постоје и агенти за ту индустрију.

Просјаци који пишу писма тачно су обавештени о свему што је њима потребно и непуштају никакву повољну прилику

којом се могу користити. Год. 1899 славила је у Петрограду свој јубилеј чувена глумица Савина, и добила је много поклона, цвећа и захвалних адреса. Са сузама радости у очима изговорила је она публици ове речи: „Од превелике среће ја сам нема, јер у овом тренутку ја сам најсретнији човек у Русији“. Првих дана за тим она је била претрпана просјачким писмима. У многим од њих било је дрских израза, на пр. „ко је срећао тај је добар и издаван. Дајте ми 100 рубаља“. Други је тражио да спасе своју част само 300 рубаља, итд.

У Паризу излази сваке године књига адреса у два издања, која су позната под именом „Мала игра“ и „Велика игра“. Прво стаје три динара и у њему су адресе много стотина добрих људи „Велика игра“ опширнија је, има више адреса и сваком имену приложена је кратка карактеристика и биографија, и ту тачно означени подаци о занимању, о часовима примања, о вероисповеди, политичким начелима и навикама дотичног лица.

Те notiце овако гласе.

„Господин А. „Богат човек, даје чешће 5 динара, плаћа кирију ако коме откажу стан“. Господин Б. „Никад не даје новаца, треба га молити за хаљине“. Господин В. „Интересује се само за децу. Треба га молити за рубље за новорођено и за мајку“. Господин Г. „Врло богобојажљив; воле да провадише“. Господин Д. „Стари републиканац. Мора му се човек преставити као жртва реакције и попова“.

Лако је појмити да та знања за просјака нису без вредности. А у исто време из тих факата да се видети како је јако развијена просјачка индустрија.

Белешке у новинама

У руским новинама налазе се чешће мале кратке notiце редакције или веће „пригласано“ од приватних лица, који обраћају пажњу публике на жалостан положај једне фамилије. Услед те notiце ти сиромаси толико су претрпани новцем, оделом и средствима за рану, да имају више него што им треба. Осим тога што је тако расипање бескорисно, мора се применити и то да добри људи дају милостињу често онима, који таку помоћ не заслужују, јер професионални просјаци умеју лепо да се користе таким анонсима.

Преваре такве врсте тако су се умножиле у последње време да је друштво за сузбијање просјачства у Москви сматрало за потребно да публикује своја искуства у том питању да би показало како се лако и често публика вара.

У јесен год. 1899 изиђе једна белешка у новинама која обрати пажњу људи на потребитост једне породице. После смрти матере та се породица састојала од девојке од 17 година и пет млађих сестара њених у добу од 7—15 година које је она морала хранити, пошто је родитељи нису оставили никаквих средстава. Услед те објаве та је породица добила првих дана 60 марака. Али положај фамилије био је сасвим друкчији. Ту породицу помагао је често завод за сиромасе; више пута слали су им новаца, средстава за живот и хаљина. 15-то годишњи дечко узет је за црквеног певача; две девојчице од 12 и 13 година дате су код једне шваље у школу; девојчица од 9 година и дечко од 7 година примљени су у сиротињску школу, где су добијали јела и хаљине и само су ноћу ишли кући. Кад су родитељи помрли 17-то годишња сестра била је глава фамилије. Управа сиротињске школе предложила јој да 9-то годишњу девојчицу да стално да у интернату живи али најстарија не пристане на то. Осим тога узме она натраг у кућу 12-то годишњу сестрицу од кројачице, под изговором да је ова рђаво поступала с њом. — Цела фамилија била је тако збринута само су двоје деце за то задржани код куће што је најстарија сестра сматрала то за потребно, да би могла деловати на осећања публике. Онај који таку фамилију површно погледа, верује да она заслужује сажаљење и помоћ, али чим се више и из ближе загледа, одмах се открије превара.

Други један факат из год. 1898 није мање интересантан. Једна породица прекине свој пут из Одесе у Петроград да би могла у Москви варати сажаљиве људе. У разним новинама изиђу објаве, у којима је описивано жалосно стање сиротих путника. Услед тога притицали су многобројни дарови. А у ствари положај фамилије није био тако критичан. Фамилија се састојала из ова четири лица: оца, који је имао пре неку малу државну службу, али се разболео те је морао чувати постељу, његове нервозне, болешљиве жене и двоје мале деце. Невоља

их је приморала да се настане у једном хладном, влажном стану. Завод за сиротињу тога краја града заузме се за ту породицу, потражи јој бољи стан и помагао јој колико год је могао. Али се на скоро увиде да је ту играна једна прљава игра, јер путници не хтедоше да мењају стан, јер је влажан ђумез чинио на посебице жељени утисак и сваки је завукао руку у џеп да помогне у тој невољи. После се сиротињски завод известио у Петрограду да та фамилија добија приличну помоћ од неког богатог господина који је платио и пут за Одесу да би тим болесницима дао могућности да се у бањама поправе. Дакле цело задржавање те фамилије у Москви није било од невоље, него су прекинули пут само да би напунили џепове на рачун неискусних, добрих људи.

Ти просјаци по новинама нису чисто руски специјалитет. И у Шпанији је тако прсјачство веома раширено.

(Наставиће се)

ПРЕСТОНИЧКА ПОЛИЦИЈА СИГУРНОСТИ У 1901 ГОДИНИ

Д. Ђ. Алимпих

Међу многобројним и разноврсним делањима наше престоничке полиције, као и свију полиција у опште, најважнија су, а за друштво у исто доба и најкориснија она, којима је циљ штићење личне и имовине безбедности грађана. Неоспорна је ствар, да ово управо и јесте прави задатак полиције, али је тако исто и непобитан факт: да данашње полиције, поред овог задатка, имају још много и много других који, истину да речемо, нису увек овако корисни, али су, често пута, куд и камо важнији и претежнији. Права, или још боље да речемо идеална полиција, каква је некада постојала код старих Римљана, а нарочито за време првих цензора, не постоји данас, дакле, ни у једној држави, али за то пак постоје, готово у свима напреднијим државама, нарочита одељења за полиције сигурности, у којима оне, потпуно еманциповане од свих других послова и могућих обзира, отправљају, са пуно поноса, своју тешку али и узвишену дужност у борби са непријатељима личности имовине.

Што се тиче наше престонице, у њој полиција сигурности не постоји, нити има изгледа да ће скоро постојати као оделита установа, већ је измешана са осталим врстама полиције, међу којима је, бар у ранија времена, заузимала увек последње место. Тек од пре 5—6 год. поклоњена је и њој мало већа пажња, помоћу које је она, нарочито у току последње 2 године, својим успешним радом створила здраву и снажну основу за њено будуће делање.

У овом истом листу, а у месецима: октобру и новембру пр. год. ми смо, у кратким потезима, извели рад наше, ма и непотпуне полиције сигурности, у времену од 1896—1900 год. закључно. Рецима који следеју, циљ је, да продуже започети посао, односно да изложе, овако јавно, ред наше полиције на пољу сигурности у прошлој — 1901 год.

После сталности и срећености које су завладале нашим друштвеним животом крајем 1900 год. могло се, с пуно разлога надати: да ће њихове благотворне последице имати великог утицаја и на нашу престоничку полицију, па је, у ствари, тако и било. Остављајући на страну политичку полицију, која је, бар колико је нама познато, у овоме времену веома часно вршила свој задатак, поменута сталоженост и срећеност нарочито су користиле полицији сигурности, јер су је ослободиле од које-каквих обзира, и допустиле јој, да се самостално креће и развија. Само на овај начин, и никако друкче, могла је она постићи успехе које ћемо мало доцније изложити, и који су толико важнији према онима из предходних година, што се она — полиција сигурности у другој половини 1900 и целој 1901 год. имала да бори са масом окорелих зликоваца и крадљиваца, који беху пуштени у слободу јула месеца претпрошле год. Требало је много и много смишљеног и енергичног рада, док је већи део ових отпуштених осуђеника враћен у казамате, а остатак принуђен на бегство у иностранство, или у унутрашњост — место рођења.

Овим отпуштеним осуђеницима ваља још додати и сталан кадар скитница, кесароша, привремених раденика и слугу, као и велики део гамена београдских о којима полиција сигурности

у свако доба мора водити рачуна, па тек онда потпуно и правично схватити њен рад у означеном времену.

Пре него што би се дотакли овога рада, или да се јасније изразимо, пре него што би изложили све оно што је било предмет рада полиције сигурности у прошлој години, морамо констатовати један факт, који ће, с погледом на вапаје неких наших листова о лошој личној и имовној сигурности у земљи, најбоље илустровати сигурност престоничких грађана, односно рад престоничке полиције на томе пољу. Тај пак факт констатујемо на основу званичних података о њеном раду у прошлој год., из којих се види: да у времену, о коме је реч, у престоници није било ни једног случаја убиства, разбојништва, паљевина ништак преступних превара и утаја, и да, што је врло важна ствар, целокупна вредност покраја не износи више од 9200 динара, од које је суме близу 7000 дин. пронађено и враћено соиственицима.

Да су, и колико су важна ова констатовања, знаће најбоље стручњаци и људи који су имали прилике да живе по страним престоницама. Ну да би и нестручњаци, бар у неколико, могли појмити ову важност, изјављујемо: да су изложени резултати јединствени од кад постоји београдска полиција. Молимо само, да се ово наше тврђење не разуме рђаво. Кад велимо да су ово јединствени резултати, ми никако не споримо, да би они, под извесним околностима, могли бити и бољи.

Од осталих казнимих дела, која су изазивала акцију полиције сигурности у прошлој години, поменућемо одмах покушаје убиства којих је било 3 случаја. Интересантно је, да су сва три ова покушаја потицала из љубоморе. Два од њих извршена су у месецу мају, а један у месецу септембру. Љубомора првих тичала се милосница, а последњег једне удате жене. Извршиоци дела одмах су похватани и у законом року предати суду ради осуде. Сва тројица осуђени су.

Ако прегледамо убиства и покушаје ових у току предходних 5 год. наћи ћемо, да их је било:

	УБИСТВА	ПОК. УБИСТВА
у години 1896	3	6
у години 1897	2	12
у години 1898	5	4
у години 1899	2	7
у години 1900	4	—
у години 1901	—	3

Поред покушаја убиства, у год. 1901 било је још: **детоубиства 1, самоубиства 16, покушаја самоубиства 7, повреда тела 8, опасних крађа 38, простих 34, иступних превара 11, иступних утаја 7, иступних дела у опште (без превара и утаја) 4458.**

Анализирамо редом побројана казнимих дела па ћемо видети: да је детоубиство било извршено на дан 22 октобра, а у близини „Карабурме.“ Мртво, женско новорођенче, нађено је у једном ђубрету камо је, по мишљењу лекара, било живо закопано. И поред најенергичнијег трагања, овоме се детоубиству ни до данас није могло ући у траг. Надати се, да ће грижа савести — тај најнемилосрднији полицајац и најнеумитнији судија, учинити већ своје, па ма и после неколико година.

Што се тиче извршених самоубиства у овој 1901 години, величина њиховог броја мало нас изненађује, али уједно и утврђује наше раније мишљење, које се састоји у томе: да се о кретању самоубиства не могу, бар још за сада, поставити никакве сталне правила. Треба у осталом знати и то, да је рад полиције сигурности врло ништаван у погледу њиховог спречавања. Онај, који се тврдо решио на самоубиство, извршује га обично у каквом затвореном локалу, и то са највећом предострожношћу.

Из званичних података престоничке полиције у току последњих 6 год. види се, да су се самоубиства у престоници а у означеном времену, овако кретала:

у години 1896 било их је	12	случајева
у години 1897 било их је	11	случајева
у години 1898 било их је	17	случајева
у години 1899 било их је	8	случајева
у години 1900 било их је	15	случајева
у години 1901 било их је	16	случајева

Као што се из овог прегледа види, број извршених самоубиства у годинама: 1898 и 1901, за два пута је већи од оног

у год. 1899, док је међу самоубиствима у год. 1896 и 1897, као и међу онима у 1900, 1901 и 1898, разлика само за 1 случај. За жаљење је, што немамо на расположењу тачних података из ранијих година. Њима би, у то смо уверени, још боље доказали основаност нашег мишљења.

Ако самоубиства из год. 1901 посматрамо по времену извршења, наћи ћемо да су она била извршена, и то: у месецу јануару 1, марту 1, априлу 2, мају 2, августу 3, септембру 2, октобру 2, новембру 2 и децембру 1.

Док у овој год. највећи број извршених самоубиства пада, као што се види, у месецу августу, дотле је он падао: у год. 1896 у месецима: марту, мају и јулу по 2 случаја, у год. 1897 у месецу јуну 3 случаја, у год. 1898 у месецу априлу 3 случаја, у год. 1899 у месецу августу 4 случаја, у год. 1900 у месецима: јануару и јулу по 3 случајева.

Начин извршења ових самоубиства доста је једнолик и, у главном, сличан начину којим су она — самоубиства вршена и у ранијим годинама. Тако су: 5 од њих извршена помоћу револвера, 5 помоћу вешања, 4 даљењем у води, 1 тровањем и 1 тупим оруђем — ножем. Самоубица је, у овом последњем случају, пресекао себи гркљан обичним перорезом.

(Наставиће се)

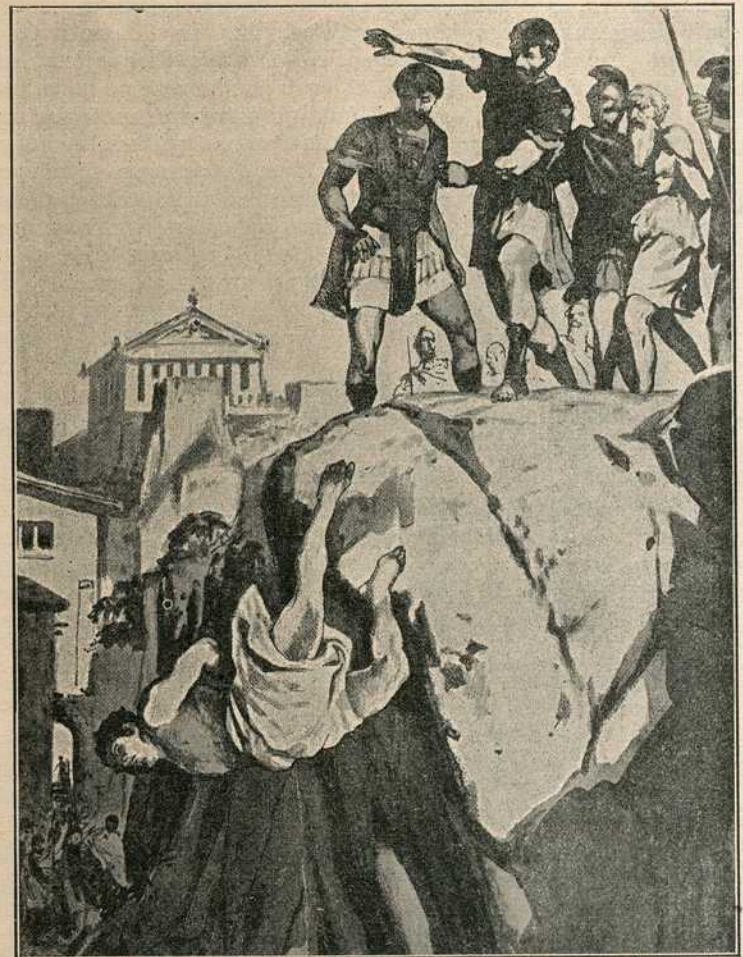
ТЕЛЕСНЕ И СМРТНЕ КАЗНЕ

ПРВИ ДЕО. — СМРТНЕ КАЗНЕ

5

(Наставак)

И ако обарање са стене првобитно није сматрано као грозан начин убијања ипак је оно сматрано као врло срамно, па и кад је осуђени помилован од те казне, он је опет губио

Слика 2. — Бацање са висина.

част. Нарочито под Тиберијем и Калигулом било је обарање са стене јако у обичају. При гођењу Хришћана обарање са стене играло је велику улогу не само у Риму него и у другим крајевима.

Код старих Германа обарање са високих стена било је врло мало у обичају, али су слично кажњавали заробљене, јер су их бацали у баруштине и блатишта, где су несретници бедно скончавали.

Бацање са кула или са високих прозора у средњем веку није било подражавање старом бацању са стена. Тако звана Defenestration (бацање кроз прозор) није никад извршивана као судска пресуда него је увек била брутални акт насиља. Познат је догађај у Прагу 1419 кад је Хуситски вођ Жижка бацио кроз прозор 15 саветника што нису држали реч, па и доцније је било таквих призора у Прагу. Али такве дефенестрације не припадају правним казним средствима, а ми само с њима имамо у овој књизи посла.

3. Распињање на крст.

Од свих погубљавања по старим правним одредбама ни једно није побудило тако силно интересовање на крст. А томе је највише допринела Христова смрт на крсту који је обрнуо очи целога света на ту врсту погубљавања.

Прво што се има поменути у историји распињања на крст то је да ни форма крста ни начин распињања није био једнак у свима временима и код свих народа. И онда настаје питање где је постало распињање и колико је оно било раширено? У време кад су Јевреји играли већ високу политичку улогу они су не само знали за крст и за распињање, него су га и примењивали али је поуздано да они нису изнашли тај начин погубљавања и да он није могао инстинктивно бити пронађен, као на пр. каменовање, него да су тај грозни начин убијања примили од других народа. Где је први пут човек распет на крст и ко је пронашао таку смрт, апсолутно се не може утврдити, али све указује на то да је на оријенту прво поникла мисао живе људе приковати за крст и оставити их тако лаганом мученичкој смрти, а може се прилично поуздано узети да су Асирци измислили ту мученичку смрт. Бар код оних народа који су поделили асирско царство, код Миђана, Персијанаца и Вавилоњана, налазимо раширено и често распињање на крст, као и ужасну казну дерања коже. А код оријенталних народа, као што смо поменули, казне су биле нечовечно грозне. А то се да разумети из двоструке природе оријенталаца дрска храброст у рату и псећа покорност под деспотском самовољом, благо гостољубље, дивљи гнев и животињска суровост и подмуклост у вези са уобичајеним проливањем крви у дугим крвавим ратовима, кад су се оријентални владаци почели одавати слатима живота и државну и казнену власт остављали својим сатрапима, ови су гледали да што суровијим казнама утврде своју власт.

Тако се је распињање од оријенталних народа брзо раширило и на суседне народе и даље. Суседи Персијанаца, Сирци и Финичани такође су радо и често распињали на крст а од Финичана прешло је оно и на Картажане.

И у ратовима примењивано је распињање према побеђеном непријатељу. Освојивши Вавиљон Дарије је 300 најотменијих заробљеника распео на крст а помиње се да је и Александар, тако звани Велики, то радио кад је Александар освојио Тир после дугог отпора тога града, он је распео на крст 2000 тирских јунака.

И у Старом Египту било је познато распињање. Али је оно ту било често, и ако не увек, акат самовоље или линч.

Стари Грци примили су распињање из Азије, ма да га нису никад увели у свој казнен законик, а примењивало се је још у Софоклово доба. А и у доцније доба распињање код Грка није била ретка казна.

Највише је примењено било распињање на крст у римском казненом праву, и може се узети да је само код Римљана играло оно велику улогу у строгом праву. А то због тога с једне стране што ми најбоље познајемо римско право и што смо га најбрижљивије изучавали. А у Старом Риму крст није имао увек исту форму, него се развијао од најпримитивнијих форма до вештачког инструмента. Још у Старо доба распињали су у Риму али право увођење распињања као законитог средства било је тек 300 год. пре Христа.

Распињање као судско казнено средство постојало је још само неколико столећа после Христове смрти. Цар Константин, који је 337 год. примио Хришћанство забранио је указом распи-

њање на крст. Али се распињање још дуго одржало, као приватно казнено средство, које су господари примењивали према својим радовима, па и до новијег доба одржало се распињање као акат линча.

И код Старих Немаца било је многих случајева распињања и у средини 16 столећа народ је распео на крст некога проту.

А једно ужасно распињање коме су многи европски и јапански хришћани пали на жртву, десило се 5. фебруара 1597. у Јапану као што и до данас у Хини и Јапану распињање на крст католичких мисионара није реткост, хотећи да и мисионари умру истом смрћу као и њихов искупитељ.

Видели смо да су у најстарија времена казне биле благе и да је тек временом расла суровост. Тако су и инструменти казне првобитно били прости. Тако и што се тиче форме крста немају право ни они који тврде да крст није никад ништа друго био него прост колац као ни они хришћански писци да је крст био увек састављен из једног дужег и једног краћег попречног дрвета. Из назива којима су се служили стари Римљани не види се ништа. Распињање су они означавали као *supplicium crudelissimum, teterrimum et summum* као *servile supplicium* или просто као *poena extrema*. Из тога се види да је распињање примењивано прво према робовима и да је сматрано као врло сурова и срамна казна. А сам крст звали су *infelix arbor, infelix lignum*.

Првобитни смр распињања био је да се осуђени остави што дужијој и што мучнијој смрти и уједно да се изложи највишој смрти. Тако су првобитно осуђенога на смрт везивали просто конопцима за дрво и то тако да су му руке везивали изнад главе за дрво, па су му после и ноге везивали за дрво да се неби могао кретати. Доцније су прикивали руке и ноге. Страхота те казне није била у томе што су несретнику бушили руке и ноге, него што су га остављали да лагано умре. Осим тога сунчана припека и инсекти чинили су те се је распети несретник ужасно мучио, јер голем телу није дато било никакве заштите, а и глад и жеђ умножавали су му муке, те је то доиста било *supplicium crudelissimum*, код Римљана је осуђеник морао свој крст сам носити до губилишта, а осуђенога на крст звали су *cruciarus*.

Распињање, које је првобитно било приватно казнено средство прешло је доцније у јавно право и даље се развило, и судску одлуку која је гласила „*abi in malam crucem*“, вршили су за време републике ликтори а под царевиним војници. После је распињање подељено на *recta* и *inversa*; у првом случају глава је била горе и руке су биле утврђене за потребно дрво, у другом случају глава распетога висила је доле а ноге су биле приковане за горње попречно дрво. Овај други случај примењен је и према апостолу Петру на његову молбу, пошто није хтео да буде распет онако исто као Исус, пошто се није сматрао достојан тога.

Колико се распети на крсту морао мучити док не умре, не може се тачно одредити али ретко ко могао је издржати дуже од недеље дана; јер је поред других мука морао најпосле умрети од глади и жеђи. И начин распињања за крст и погода времена играли су ту велику улогу. Врела сунчана припека морала је наравно више убрзати смрт него свеже и влажно време. И онај који је био прикован за крст морао је пре умрети него онај који је био везан.

У свима случајима распињање је било срамна казна; с тога су несретнике увек голе распињали а њихово одело и друге ствари делили су међу собом војници који су извршивали пресуду. Ради веће срамоте осуђенике су одмах голе свлачили и шибали а често је то шибанье трајало целог пута до губилишта; осим тога осуђеник је сам морао носити свој крст.

Пошто је распињање на крст Христа од великог интереса за цео свет то је се око њега раширило читав митус, те је и та смртна казна остала тако значајна.

Да поменемо један интересантан случај распињања на крст код Римљана. За владе цара Тиберија живела је у Риму племићка Паулина, чувена са своје лепоте и своје моралне чистоте. У њу се смртно заљуби један племић. Пошто није могао ништа учинити својим покушајима код Паулине, њему падне на памет једно лукавство. Он подмити великим сумама новаца свештенике оног храма у коме се Паулина молила боговима и ти красни свештеници обману ту лепотицу да је се у њу заљубио

египатски бог Анубис и да је страсно жели. Скромна Паулина држаше да мора дати једном богу оно што није хтела дати једном обичном смртном; и она се даде затворити у један мрачан део храма, где се онај заљубљени племић био сакрио и он с њом проведе ту целу ноћ. Доцније он јој открије то своје лукавство и тражио је од ње да му сад и као човеку да оно што му је као богу већ дала. Али Паулина пренеражена исприча ту подлост своје мужу и овај га тужи цару. Тиберије нареди те ти грамзиви и лукави свештеници буду распети на крст а осрамоћени храм буде разорен. (Наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЗЛОЧИН У СЕН-МОРУ

— Из мемоара једног истражног судије —

(Свршетак)

Једне ноћи једна изненадна мисао сени ми у памети.

Сетих се, да сам још у времену када бејаш помоћник државног тужиоца у Melun-у, имао посла са неким Рубером — колпортером, продавцем игала, дугмета, чарапа, слика и других ситница, који се увек држао прописаних одредаба за ову врсту трговања, а који беше оптужен за убијство.

Рубер је био, истина, ослобођен од поротног суда, али ме је потсетио на случајеве, у којима код Рубера чекић играше главну улогу.

Ја не знам зашто ми се овај детаљ са толико упорства уреца у мојој памети, те ми просто постаде фикс-идеја. Тек чим свану дан, скоких с постеље, узех први воз на прузи Париз — Лион — Средоземно море и у подне се вратих са једним огромним кривичним предметом, који ми беху поверили и брзим забелешкама, које беху учинио.

После ручка одурих у Сен-Мор са станице Венсенске. Силазећи с воза дознах, да на сам дан извршеног злочина, беху опажена у колима два човека, са дењцима на раменима, који иђаху од врата до врата, нудећи на продају игле, дугмета, пантљике и разне песме. Један од њих беше висок, дебео и риђ; други мали, црномањаст и са дугом косом. Овај је мало и храмао.

Срце ми поче живо куцати, да чисто хтеде да искочи из груди.

Бејаш сигуран, да већ имађах кривца у рукама. Примивши сваку могућу одговорност на себе, међући све на коцку, отпавих депеше на све стране.

Преко ноћ ми стиже једна депеша из Lisiux-а: „Два лица, која потпуно одговарају послатом опису, опажена су у вароши. Жандармерија се упутила за њима путем, којим су из вароши изишли.“

Прекосутра су већ били преда мном. Отпочех испитивање са Рубером — јер то заиста беше он — тим подружљивцем, врло опрезним у његовим брзим одговорима, који се није давао збуњити.

Ну, ја бех на опрези, наоружан и решен да га не пусти, да ми умакне.

Он је очекивао да поведем реч у атери у Сен-Мору, па је сигурно био спремно и одговоре, ну ја отпочех са прошлошћу, те успех да га узнемирим. Али се он у брзо поврати, рекавши ми само смешећи се:

— О, па то је нешто од старе историје! Ви знате врло добро, да је то већ прошло и да немамам чега више да се плашам.

Оно на шта га потсетих, ипак није било тако весело; запрепастило би и разбојника који је у мањем шкрипцу по Рубер.

Неки његов ујак, који живљаше у Лиможу, болујући од епилепсије, беше нађен једног дана у пола изгорео, са главом у камину. Рубер беше наследник умрлог, смрт приписаше једном изненадном епилептичном нападу, али на лобањи изгорелог ипак се могаху приметити трагови једног јаког ударца.

За мене је догађај био јасан. Убица је био Рубер. Налазећи се око свога болесног рођака, који у њему имађаше поверења, згодном приликом ударио га је слеђа чекићем по глави, па га потом положио у камин, уверен да ће сви приписати смрт његову каквом епилептичном нападу.

У рачуну се заиста није био ни преварио.

Другог пута, неком трговачком помоћнику, који се враћаше с пута, на коме је био ради скупања вересије, и пролазаће друмом у двоколицама, — изађе на сусрет један непознати — то беше Рубер, као што се у скоро дознало — који га, под изговором да је веома уморан, умоли да му допусти, да се пошне на кола и седне до њега, на шта је помоћник одмах и пристао.

Ја сам био сигуран, да је несрећни путник, кога нађоше мртва на путу, са празном, торбом, — изненада био онесвешћен истим ударом истог чекића, скинут на земљу од убице, који га је потом тако наместио, да му точкови од кола пређу преко главе, како би се држало, да му се несретан случај десило.

И овде убица беше постигао свој циљ, јер отпочета истрага није отишла даље но први пут.

Један чувар лова из околине Melun-а беше нађен убијен из пушке у моменту, када је седео покрај ватре и читао новине. По извршеном убијству, убијени је био покрађен од убице.

Беху видели Рубера, где се по околини шуња, Ухваћен и затворен, по извршеној истрази као што сам горе споменуо би спроведен поротном суду, који га ослободи.

Кад сам Рубера потсетио на сцену, коју претставих у најситнијим детаљима, говорећи му.

— Чувар је седео и читао своје новине. Слеве стране био је потпуно осветљен ватром са огњишта, а с десне свећом, која се налазила на столу, на који се беше налакто. На пољу је био густи мрак и падаше јака киша. Ви сте били на неколико корачаји од куће. Нишанећи на њ' кроз прозор по вашој вољи, оборили сте га из пушке као зеца, — Рубер се поче церити.

— Ви, ви сте неки препредењак! Па кад је била тако густа помрчина, као што ви описујете, како сам могао да видим нишан на пушци? Па после, то вас се не тиче. То је дело већ суђено.

После много хотимичних околишења, ја најзад продужих мирно разговор и пређох на злочин у Сен-Мору.

Према свима прикупљеним извештајима, саставих по моме појимању сцену убијства, не бринући се ако будем погрешно у неким ситницама без важности.

Био сам сигуран у успех свога делања, у толико сигурнији, што је Рубер невешто покушао да порече један очигледан факт — његово присуство у Сен-Мору онога дана, кад се злочин извршио. Ну он не оста при томе, осетивши да је узео погрешан правац, већ рече, да се баш не може тачно да сети, где се кога дана налазио.

Навалице се опет вратих на чекић, трудећи се да га доведем до очајања, не би ли му се тако измакла каква реч, која би га упропастила.

На моје испитивање, Рубер заврши узвикујући.

— Ви ме просто гњавите, понављајући ми непрестано исту глупост. Па где је тај чекић! Покажите ми га, те да се о њему не говори више!

— Ево га! рекох му, извлачећи га из фијоке.

Рубер би као громом погођен и оста пренеражен неколико секунда. Потом ми, долазећи брзо к себи, рече.

— Ово је мој чекић? Но, па то је сасвим могуће. Он није једини у својој врсти. Ја имам мноштво клозерских чекића, јер их стално продајем.

— Не, ви имађасте само овај један.

— Може бити да сам остале распродао, што је, у осталом, лако и доказати. А после?

— После? Овај одговара потпуно ранама ваше жртве.

— Моје жртве? Та неће бити?! Ви баш на то много полагате? Зар сви ови алати не налаже један на другог.

Гледао је да се оправда. Хладнокрвноста га напушташе и поче већ и да се збуњује.

Брзо се реших да се користим приликом, која ми се пружаше, те да извршим одсудан напад, па ма шта се десило.

— А шпански новци од 5 динара, које Легран беше одвојио на страну у своје чекмецету и обележио их, а од којих су нашли у вашој кеси неколико комада?

— Лажете, рикну Рубер разјарен. Није било талира!

Опазивши, да се упропастио, узвикну.

— Гадна животињо!

У исто време скочи на ме, али га моји чувари, који се беху приближили, зграбише и обореше на земљу. После кратке борбе, у којој, сав запенушен, уједаше и удараше песницама

и ногама моје људе, — би савладан и однесен везаних руку и са запушеним устима. Не проговорих му чак ни о његовој коси, коју му је ишчупала јадна убијена девојка.

Са његовим саучесником — кобним фигурантом у делу извршеног злочина — био сам брзо готов.

Како нисам имао потребе да и овом спремам клопку, рекох му одмах отворено оно што се десило и објасних му, да је у његовом интересу да каже праву истину, без прећуткивања. Он признаде све.

ЗАПИСНИЦИ ИЗ МРТВОГ ДОМА

РОМАН У ДВА ДЕЛА

Написао **Фјодор М. Достојевски**

Превео с руског Јефта Угричић

10

И тако притвореник, пошто је израчунао, кад ће, отприлике, доћи за њега ужасни дан, одлази често у болницу, желећи да ма колико-толико одгоди тешки тренутак. А кад га опет пуштају из болнице, налази се готово увек у силном узбуђењу, јер онда зна сигурно, да ће му судбоносни час сутра куцнути. Понеки теже из самољубља, да сакрију своја осећања, али невешта, удешена храброст не може да обмане њихове другове. Сви разумеју у чему је ствар, па ћуте из човекољубља.

Познавао сам једног осуђеника, младог човека, убилца, војника, осуђенога на целокупан број удараца. Он се толико био уплашио, да се одлучио, да у очи дана, кад ће га казнити, попије цело стакло ракије, помешане с бурмутом.

Ракије, узгред буди речено, увек има код притвореника, пред казном. Она се спрема још израније, много пре тога дана; набавља се за скуп новац, а осуђени притвореник би се кроз по године раније одрекао најпотребнијег, само да уштеди потребну суму за стакло ракије, да би га испио на четврт часа пре казне. Међу осуђеницима уопште постоји убеђење, да пијан човек не осећа тако јако бич или батину.

Него, ја се удалих од своје приче.

Сиромаш дечко, чим је попио своје стакло ракије, одиста се одмах и поблео; поче да пљује крв, те су га однели у болницу готово онесвеслог. Пљување крви му је готово наудило прсима, да су се после неколико дана код њега појавили знаци праве суве болести, од које је и умро после по године. Доктори, који су га лечили од суве болести, нису знали од чега је дошла.

Али, причајући о малодушју, на које се често наилази у преступника пред казном, морам додати, да понеки од њих, напротив, задиве посматраоца необичном храброшћу. Сећам се неколико примера одважности, која се граничила готово са некаквом неосетљивошћу, а ти примери нису били сасвим ретки. Нарочито се још сећам једног страшног преступника. Једног летњег дана распростре се по осуђеничким дворанама глас, да ће те вечери казнити чувеног разбојника Орлова, војничког бегунца, а после казне ће га довести у болницу. Болесни осуђеници, очекујући Орлова, тврдили су, да ће га казнити оштро. Сви су били некако узбуђени, и, признајем, ја сам такође очекивао

појаву чувенога разбојника с великом радозналешћу. Давно сам слушао о њему читава чуда. Он је био разбојник, каквих мало има, који је клао хладнокрвно и старце и децу — човек са ужасном силином воље и с поноситом свешћу о својој снази. Окривљен је за многа убиства, и био осуђен на шибу. Довели су га још с вечера. У дворани се већ смркло и биле упаљене свеће.

Орлов је био готово у невестици, ужасно блед, с густом, замршеном, чекињастом косом, црном као смола. Леђа су му била отечена и била криво-модре боје. Целу ноћ су га дворили осуђеници, мењали му воду, превртали га с једне стране на другу, давали му лекове, просто као да су дворили крвног сродника, каквог свог добротвора. А сутра-дан је дошао сасвим себи и прошао два-трипут по соби! Ово ме је задивило: дошао је у болницу сасвим слаб и замучен. Издржао је одједанпут читаву половину батина, на које је био осуђен. Доктор је зауставио извршење тек кад је опазио, да би даље наставање кажњавања загрозило преступнику сигурном смрћу. Сем тога, Орлов је био малог раста и слабо развијен, а уз то још изнурен дугим притвором. Кома се дешавало, да кадгод сретне судске притворенике, тај се вероватно дуго сећао њихових изнурених, мршавих и бледих лица, грозничавих погледа. Поред свега тога, Орлов се брзо опорављао. Очеvidно је, да је унутрашња, душевна његова енергија јако помогла природи. Одиста, то није био човек сасвим обичан.

Из радозналости сам се упознао с њиме изближе и читаву сам га недељу проучавао. Поуздано могу рећи, да нисам никад у животу наишао на човека с јачим, гвозденијим карактером од њега. Видео сам већ једном, у Тобољску, једну такву знаменитост, неког бившег поглавицу разбојничког. Тај је био права дивља животиња, и ви би стојећи поред њега и још му и не знајући имена, већ инстинктивно осетили, да је поред вас страшно створење. Али код тога ме је доводила до ужаса његова душевна затупљеност. Месо је у толикој мери преовладало над свима његовим душевним особинама, да сте на први поглед по лицу његовом могли видети, да је ту остала само још једина дивља жеђ за телесним уживањима, сладострашће, чулно уживање. Уверен сам, да би чак и Корењев — име тога разбојника — клонуо духом и да би дрхтао од страха пред казном и поред тога, што је био у стању да коле а да се чак и не намршти. Орлов је био према њему савршена противност. Ту је била доиста потпуна победа над телом. Било је јасно, да је тај човек могао неограничено владати собом, да је презирао све муке и казне, и да се није ничег на свету

Кад се ова два злочинца нађоше један поред другог, при изласку из седнице поротног суда, који тек што их беше осудио на смрт, — Рубер, гледајући свога пријатеља, рече му из лардијашлука:

— А, дебељко! После церемоније, имаће од чега да се праве „крвиаче“!

На ову гробну шалу, овај се у једанпут онесвесну.

Њему само и заменише смртну казну вечитом робијом. Рубер би гиљотинирао.

С француског превео **Др. Антула.**

бојао. У њему смо видели само безкочну енергију, жеђ за делањем, жеђ за осветом, жудњу да достигне постављени циљ.

Између осталога, мене је задивљавала његова чудна охолост. Он је на све гледао некако невероватно с висине, али ни мало не успијавајући се хвалисањем и разметањем, него онако, као да је то сасвим природно. Мислим, да није било створења на свету, које би могло утицати на њега самим ауторитетом. На све је гледао некако неочекивано мирно, као да није било ничега на свету, што би га могло зачудити. И ма да је потпуно осећао, да остали осуђеници гледају на њега с поштовањем, опет се никад није пред њима хвалисао. А међутим сујета и надутост својствени су готово свима осуђеницима без изузетка. Био је доста разборит и некако чудновато искрен, ма да није био ни мало брбљив. На моја је питања одговарао без околишења, како чека да оздрави, да се што пре изврши остатак казне и како се бојао с почетка, пред казном, да је неће моћи издржати. — „Али сад, додаде он, намигнувши на ме, — ствар је свршена. Проћи ћу кроз заостали број удараца, и одмах ће ме послати с друштвом у Њерчинск, а ја ћу уз пут побећи! Насигурно ћу побећи! Само да ми хоће леђа што пре зарастати!“ — И свих тих пет дана очекивао је као на иглама, кад ће се моћи јавити за отпуштање из болнице. А у очекивању је био овда-онда веома расположен и весело. Покушавао сам да с њиме поведем реч о његовим доживљајима. Он би се мало намрштио код таквих питања, али је одговарао свагда отворено. Кад је осетио, да хоћу да се дотакнем његове савести, да желим да наиђем у њега на коликогод кајања, он ме погледа са толико презрења и тако охоло, као да сам наједном постао у његовим очима некаквим малим, глупавим дериптетом, с којим се и не може разговарати као са одраслима. Чак се и нека врста сажаљења према мени показа на лицу његовом. За тренутак и он ми се стаде смејати најпростодушнијим смењом, без икакве ироније, а ја сам уверен, кад је остао насамо и кад се сетно мојих речи, да се можда неколико пута отпочињао смејати у себи.

Најзад га отпусте, са још не сасвим залеченим леђима; ја сам такође у тај парницао да се јавим за отпуст, и десило се да смо се из болнице враћали заједно: ја у тамницу, а он у стражару, поред наше тамнице, где су га и пре тога држали. Праштајући се, он ми стиште руку, и с његове стране то је био знак високог поверења. Ја мислим, да је он то учинио с тога, што је био врло задовољан собом и тим тренутком. У ствари, он није могао а да ме

не презири и поуздано је морао на мене гледати као на створење покорно, слабо, бедно и у сваком погледу ниже од њега. Сутра-дан су га извели на поновно кажњавање....

Кад затворе наш казамат, он одмах добије некакав особити изглед, — изглед правога стана, домаћега огњишта. Сад сам тек могао видети осуђенике, моје другове, потпуно као код куће. Дању наредници, стражари и уопште управа могу сваког часа стићи у тамницу, те се због тога сви становници тамнички и понашају некако друкчије, као да нису сасвим умирени, као да сваког часа очекују нешто у некакој узнемирености. Али чим се затвори казамат, одмах се сви разместе мирно, сваки на своје место, и готово се сваки лати каквог рада. Казамат се наједанпут осветли. Сваки је имао своју свећу и свој свећњак, већином дрвен. Неко сео, па криш ципеле, неко шије какву одећу. — Мефитички ваздух казаматски јачао је с часа на час. Гомилица беспосленика чучнула у кутићу око разастрог ћилимчета за карте. Готово у сваком казамату био је по какав осуђеник, који је имао отрцано ћилимче од аршина, свећу и до невероватности испрљање, масне карте. Све ово скупа називало се: коцкарница. Ималац тога је добивао од играча по петнаест копејака за ноћ; тиме је он и зарађивао. Све су игре биле азардне. Сваки је играч изручио испред собе гомилицу бакарнога новца — све што је имао у џепу, — па би се дигао тек кад би изгубио и последњу пару или кад би друговима узео све. Играње се свршавало доцкан у ноћ, а понекипут је трајало до сванућа, све до оног часа, кад се отварају казамати. У нашој соби, као и у свима другим казаматима тамничким, увек је било сиротана, просјака, који су прокоцкали и пропили, што су имали, или су тако, просто од природе, бедници. Велим „од природе“ и нарочито подвлачим тај израз. Заиста, свуда у нашем народу, ма у каквим приликама, ма под каквим погодбама, свагда има и свагда ће бити неких чудних људи, људи кротких и често доста вредних, али којима је већ тако судбином опредељено, да целог свог века остану сиротани. Они су увек бескућници, адраповци; увек изгледају утучени и забринуте, а вечно се налазе некеме при руци, служе коме-год као трчкарала обично у људи што неуредно живе или у оних, што су се ненадно обогатили и узвисили. Сваки почетак, свака иницијатива — за њих је зло и мука. Они као да су се и родили под погодбом, да ништа сами не почињу, него само да служе, да не живе својом вољом, да играју како други свира; они су одређени — да испуњавају само туђу вољу. Уза све то, никакве прилике, никакви преврати не могу их обогатити. Они су увек сиромаси. Опazio сам да таквих људи има не само у народу, него и у свима друштвима, свима сталекима, партијама, новинама и удружењима. Тако је било и у сваком казамату, у свакој тамници, и таман се склопи друштво за за коцкање, одмах се какав од тих људи јавља да одслужује. А и у опште ни једна коцкарница није могла бити без послужитеља. Њега су обично погађали играчи сви скупа, на целу ноћ, за

пет сребрних копејака, а главна му је дужност била, да стоји целу ноћ на стражи. Већином се мрзео по шест или седам сахати у мраку, у ходнику, на мразу од тридесет степени, и ослушкивао је на сваку лупу, на сваки звук, на сваки корак по авлији. Плац-мајор или стража појављивали су покадшто у тамници доста доцкан ноћу, улазили полако, те би ухватили и оне што се картају, и оне што раде, и непотребне свеће, које су се могле видети још из авлије. Кад наједанпут зашкриши брава на вратима између авлије и ходника, онда је свакојако већ било доцкан крити се, гасити свеће, и легати на даске. Али, како је послужитељ на стражи после овога рђаво пролазио од коцкара, то су и случајеви такве непажње били веома ретки. Пет копејака је, до душе, смешно-ништавна плата, чак и за тамницу; и мене је увек поражавала у тамници суровости и немилосрђе оних, што су погађали људе, и у овом и у свима другим случајевима. „Паре си узео, — па онда служи!“ То је био аргуменат, што није трпео никаква приговора. За издани грош узимао је газда све што је могао да узме, узимао је, ако је било могуће, и сувише и још је сматрао да он обвезује најамника. Пијани беспосличар, што баца повац и лево и десно без рачуна, заинуће насигурно своје најамнику; и то сам опazio не само у тамници, не само у коцкарници.

Рекао сам већ, да су се у казамату скоро сви латили ма каквог посла: осем играча, није било више од петорице потпуно залудних; они су одмах легли да спавају. Моје је место на даскама било до самих врата. Према мени с друге стране, глава уз главу, лежао је Аћим Аћимић. До десет или једанаест сахати, радио је, лепо некакав разнобојан кинески фењерић, што су му га поручили из вароши, за доста добру цену. Фењериће је правно мајсторски, радио је методички, не дижући главе; кад сврши посао, акуратно би скупио своје ствари, прострфо би свој душек, помолио би се Богу и пристојно легао на своју постељу. Пристојност и ред терао је до најсићушијег педантизма; очевидно је, да је он себе морао сматрати за необично паметна човека, као и уопште сви глупи и ограничени људи. Он ми се није донао још од првог дана, ма да сам — сећам се — тог првог дана много о њему размишљао, највише се томе чудило, што се такав човек, уместо да успева у животу, створио у тамници. Доцније ћу чешће имати прилике да говорим о Аћиму Аћимићу.

Него да опишем у кратко састав целог нашег казамата. У њему сам морао да проживим много година и то су све били моји доцнији сажитељи, другови. Појмљиво је, што сам гледао на њих са претераном радозналешћу. Лево од мога места на даскама била је гомилица кавкаских брђана, послатих већином због разбојништва и на разне рокове. Међу њима су била два Лезгина, један Чеченац и три дагестанска Татарина. Чеченац је био натмурено и мрзовољно створење; готово ни с ким није говорио и непрестано је гледао око себе с мржњом, испод очију и с јетким, пакосно-подмешљивим осмехом. Један од Лезгина је био већ старац, с другим, танким, кукастим носем, већ по спољашности разбојник од главе до

пете. Зато је други, Нура, учинио на мене, још од првога дана, најлепши, најпријатнији утисак. То је био човек средњих година, раста средњега, развијен као Херкул, потпуно плав, са отворено-плавим очима, прчаста носа, с лицем као у Финланђанке и кривих ногу од некадашњег силног јахања. Све му је тело било исечено, пуно рана од бајонета и танади. На Кавказу се рачунао као покоран, али је кришом непрестано одлазио непокорним брђанима, па је отуда заједно с њима нападао на Русе. У тамници су га сви волели. Увек је био весео, предусретљив према сваком, радио је без мрмљања, миран и ведар, ма да је често с негодовањем гледао на гад и нечистоту осуђеничког живота и сав би се до крајности распалио ради сваке крађе, нитковлука, пијанства и уопште ради свега, што је било нечасно; али кавгу није заметао, него се само уклањао с негодовањем. А он, за све време своје робије, није ништа украо, није ништа згрешио. Био је необично побожан. Молитве је вршио свето; о посту, пред мухамеданским празницима, пости је као фанатик, и по целе је ноћи проводио у молитви. Сви су га волели и сви су веровали у његово поштење. „Нура је — лав,“ говорили су осуђеници; тако му и оста назив лава. Потпуно је био убеђен, да ће га, по окончању одређенога му рока на робији, вратити кући, на Кавказ, и живио је само том надом. Мени се чини, да би он умро, кад би ње нестало. Још првога мог дана у затвору, упао ми је он јако у очи. Човек није могао а да не опazio његово добро, симпатично лице, усред оних злих, натмурених, подсмешљивих лица осталих робијаша (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар пита нас: има ли потребе да излази чиновник ради увиђаја и срањења тапије од продатог или трамплиног имања и у ону општину у којој нема никакве ни општине, ни државне, ни општенародне шуме? Даље имали права чиновник, који по таквој послу излази у срез, да наплати од сваке тапије целу дијурну, или само једну за све?

Наш одговор:

Кад се зна, и кад власт има уверења да у некој општини нема никако таквих шума, онда за такве изласке у ту општину нема никакве потребе. Где, пак, буде потреба за те изласке, онда се по правилима која су, на основи закона о трошковима управних власти, прописани 1. маја пр. године Г. Министар Унутрашњих Дела П.№ 11.490 и Г. Министар Финансија Пр.Бр. 13.449., наплаћује цела дијурна на корист касе државне од свакога лица понаособ, коме се какав посао тим изласком сврши, па ма колико њих било.

Исти писар пита нас даље: да ли се тачка 2, §-а 397 кривичнога закона односи и на она дела по којима је пресуда изречена и извршена постала, или се она може применити само тада докле је дело још у току извиђања, и докле још није изречена пресуда?

Услед тога питања одговарамо ово:

За сва иступна дела, која се извиђају и суде само на тужбу приватнога тужиоца, за-

на од истога тужиоца: хоће ли се изречена казна над туженим извршити, или неће. Ако, дакле, приватни тужилац такво дело опрости туженоме и после изречене пресуде, онда се изречена казна неће над њима ни извршивати.

На питање г. В. Н. писара општине В. одговарамо:

Ако је маса пок. Јована имала право да се служи путем преко земље М. и ако је то право маса употребљавала пуних 30 година, као што ви велите; онда је она на тај пут добила право службености по § 340 с погледом на § 929 грађанскога законика, и сад је нико не може тога права лишити, нити је, без њене воље и пристања, приморати да тај пут напусти, па да се служи каквим другим, новим, путем.

Друкчија пресуда била би неправедна и противна закону.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Драгомир Томић, шегрт опанчарски, који је био на занату код Милутина Поповића, опанчара, из Шапца побегао је од свог мајстора 5. ов. м. Њему је 12 година, добро развијен, лежмекаст, обичног раста. Од одеда имао је на себи, сељачке кошуље и гаће, копоран од сељачког сукна, на глави шајкачу, на погама опанке. На носу ниже обрва, има белегу од ударца. Моле се све полициске власти, да Драгомира живо потраже, нађеног спроведу Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 8403.

Стана Крњирчева, служавка код г. Јована Павловића, оvd. пензионара, пре неколико дана (13. марта) иступила је ненадно од свога господара и још се није вратила. Кварт Дорћолски управе града Београда актом Бр. 1555. расписује овим тражење за њом која се има упутити г. Павловићу да прими своје ствари које се код њега налазе. Стани је до 30 година, омалена, у лицу ружна; ближих података нема.

ПОТЕРЕ

Тома Јовановић, из Крушевца, осуђеник Управе пожаревачког казненог завода, побегао је 23. тек. м-ца са осуде. Њему је 25 година, висок, кошчат, добро развијен, смеђ; бркова средњих смеђих, у лицу старолан, браду брије. Од одеда имао је белу блузу од сеглетуха, испод ње грудњак памучан, панталона од угасите материје; на глави плоснату капу грао са пегаматевтониран је у обе руке. Моле се све власти да Тому живо потраже, и нађеног спроведу Управи казненог завода, с позивом на Бр. 772, или Управи града Београда Бр. 8646.

Миленија, удова пок. Радисави Јовановића, циганина ковача, и **Стеван** син Алексе Радосављевића, циганина ковача, из Ловаца, по извршеном убиству са предумишљајеном тровањем над пок. Радисавом, мужем поменуте Миленије, побегли су незнано где. Миленија има до 22 г., етаса је средњег, црномањаста, косе кратке, има младеже више горње усне, Стевану је 27 година, раста средњег, богињав, црномањаст; око врата има шкрофуле, малих бркова, брија се. Моле се све полициске власти, да их живо

потраже, и нађене спроведу начел. среза беличког у Јагодину, с позивом на Број 4499. Власти ближе Београду, могу их спровести Упр. гр. Београда с позивом на Бр. 8.404.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Јован Новак, литограф, по народности Чех, вере римо-католичке, стар 22 год., **Јоца Недељковић**, трговачки агенат, родом из Јасенова (Банат), стар 40 год. **Милоје Ташић** и **Милорад Вујадиновић**, земљоделци из Тополе, стари и то Милоје 32 а Милорад 43 године, — решењем

Јован Новак

Јоца Недељковић

Милоје Ташић

Милорад Вујадиновић

кврта врачарског стављени су под кривичну истрагу и у притвор због прављења и растурања лажних српских новчаница од по 10 динара, које су у Тополу, а у кући Милорадовој израђивали. Постоји сумња, да је ова дружина имала још саучесника по разним местима у унутрашњости Србије, као и да је већи део лажних новчаница пуштен у саобраћај. Ово је у толико вероватније, што су новчанице, које су ове личности израђивале једне од најбољих досадањих фалсификата. Једина је разлика — и

то код доброг познаваоца новца — што је хартија ових лажних новчаница нешто мало тања и под претима маснија — клизавија, и што је „васердрук“ (водени утисак у средини банкноте) нешто грубљи и губи се при гужвању банкноте. Дobar посматраца могао би још опазити и разлику на потпису члана управе. Код правих новчаница, потпис „Јово Крсмановић“ почиње у обореном делу новчанице, тако, да цело име „Јово“ долази у овај обојени део, а само је презиме „Крсмановић“ у белом пољу, — док код лажних новчаница цео потпис „Јово Крсмановић“ у белом је пољу, или је само почетно

слово имена *J.* у обојеном делу, а све остало у белом. Овако је бар на новчаницама које смо ми до сада видели, али није искључена могућност, да су фалсификатори доцније и ово уделени. Управа града Београда, у чијем се затвору налазе фалсификатори, позива грађане и власти да обратe најстрожу пажњу на личности које би ове новчанице растурали. Сликама, које износимо, циљ је, да власти и грађанство упознаду са фалсификаторима и потсетe их на њихове могуће везе са осталим личностима, на које би се могло посумњати да су им саучесници.

Садржај: I. Службени део. — II. Стручни и научни део: 1) Просјаштво; 2) Престоничка полиција сигурности у 1901. години; 3) Телесне и смртне казне. — III. Поучно забавни део: 1) Злочин у Сеп-Мору; 2) Записници из мртвог дома. — IV. Поуке и обавештења. — V. Службене објаве: Тражи се. — Потере. — Из полициског албума.